

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**İKİNCİ BÖLÜM
KARAR****ALİ ERGİN DEMİRHAN BAŞVURUSU (2)**

Başvuru Numarası : 2017/35947
Karar Tarihi : 9/9/2020

Başkan : Kadir ÖZKAYA
Üyeler : Celal Mümtaz AKINCI
M. Emin KUZ
Yıldız SEFERİNOĞLU
Basri BAĞCI
Raportör : Ceren Sedef EREN
Başvurucu : Ali Ergin DEMİRHAN
Vekili : Av. Hediye Gökçe BAYKAL

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, bir internet haber sitesine erişimin müteaddit kere tamamen engellenmesi nedeniyle ifade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvurular çeşitli tarihlerde yapılmıştır.
3. Başvurular, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Konu yönünden hukuki irtibat bulunması nedeniyle 2017/35962, 2017/35971, 2017/36027, 2017/37936, 2017/38190, 2017/38192 ve 2017/38195 sayılı dosyaların 2017/35947 sayılı bireysel başvuru dosyası üzerinde birleştirilmesine karar verilmiştir.
5. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
6. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.
7. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Aynı konuda daha önce karar verildiği dikkate alınarak Bakanlık görüşünün beklenmesine gerek görülmemiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

8. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:

9. Başvurucu, *www.sendika.org* isimli internet sitesinin sahibidir. Söz konusu site kendi yayın politikasını genel olarak işçi hareketlerinin gündemini tutmak olarak belirlemiş, bu kapsamda haber, makale ve çevrilere yer verildiğini ifade etmiştir.

10. "*www.sendika.org*" internet sitesine erişim ilk kez 25/7/2015 tarihinde, 4/5/2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'un 8/A maddesi uyarınca tamamen engellenmiştir. Başvurucu bu tarihten 2017 yılının sonuna kadar, isminin sonuna sırasıyla sayılar ekleyerek açtığı internet sitesine erişimin toplam 61 defa tamamen engellendiğini belirtmiştir.

11. Başvuru konusu internet siteleri "*sendika10.org*", "*sendika18.org*", "*sendika28.org*", "*sendika46.org*", "*sendika47.org*", "*sendika55.org*", "*sendika56.org*" ve "*sendika61.org*" isimli sitelerdir. Söz konusu sitelere erişim, anılan hüküm uyarınca Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu İnternet Daire Başkanlığı tarafından tamamen engellenmiş ve ilgili sulh ceza hâkimliklerinin onayına sunulmuştur. İdare söz konusu sitelere erişimin tamamen engellenmesiyle ilgili olarak "*yaşam hakkı ile kişilerin can ve mal güvenliğinin, milli güvenliğin, kamu düzeninin korunması ve suç işlenmesinin önlenmesine yönelik gecikmesinde sakınca bulunan hal kapsamında kalması*" ya da "*terörü öven, şiddete, suça teşvik eden ve kamu düzeni ile milli güvenliği tehdit eden içerikler nedeniyle gecikmesinde sakınca bulunan hal kapsamında kalması*" gerekçelerini öne sürmüştür.

12. İlgili sulh ceza hâkimlikleri tarafından onaylanan erişim engelleme kararlarına başvurucu itiraz etmiş, itirazları reddedilmiştir.

13. Başvurucu, itirazlarının reddine dair kararların kendisine tebliğinden itibaren süresinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

14. İlgili ulusal ve uluslararası hukuk için bkz. *Wikimedia Foundation Inc. ve diğerleri* [GK], B. No: 2017/22355, 26/12/2019, §§ 29-35.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

15. Mahkemenin 9/9/2020 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

16. Başvurucu, idarenin öne sürdüğü meşru amaçlarla ilgili bir durum gecikmesinde sakınca bulunan hâl olduğu ortaya konulmadan erişim engelleme kararlarının gerekçesiz olarak onaylanması ve sitelere erişimin orantısız biçimde tamamen engellenmesi nedenleriyle ifade özgürlüğü ile gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir. Başvurucu ayrıca erişim engelleme kararının onaylanmasına dair sulh ceza hâkimliği kararlarının kendisine tebliğ edilmemesi nedeniyle itiraz yoluna başvurmanın

imkânsızlaştırıldığı ya da başvuru konusu olayda olduğu gibi geciktirildiğini, bu sebeple etkili başvuru hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvurucu 561 sayılı Kanun'un 8/A maddesinin kanunilik şartını karşılamadığını da belirtmiştir.

B. Değerlendirme

17. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Bu bağlamda başvurusunun erişimin engellenmesi kararlarının gerekçesiz olarak onaylanmasına dair şikâyeti, ifade ve basın özgürlükleri kapsamında değerlendirilecektir.

18. Anayasa'nın "Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti" kenar başlıklı 26. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmi makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar..."

Bu hürriyetlerin kullanılması,... başkalarının şöhret veya haklarının,... korunması ... amaçlarıyla sınırlanabilir..."

19. Anayasa'nın "Basın hürriyeti" kenar başlıklı 28. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Basın hürdür, sansür edilemez..."

Devlet, basın ve haber alma hürriyetlerini sağlayacak tedbirleri alır.

Basın hürriyetinin sınırlanmasında, Anayasanın 26 ve 27 nci maddeleri hükümleri uygulanır..."

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

20. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan ifade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Müdahalenin Varlığı

21. Somut olayda internet sitelerine erişimin tümüyle engellenmesine karar verilmiştir. Söz konusu mahkeme kararları ile başvurusunun ifade ve basın özgürlüklerine yönelik bir müdahalede bulunulmuştur.

b. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

22. Yukarıda anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşullara uygun olmadığı müddetçe Anayasa'nın 26. maddesinin ihlalini teşkil edecektir. Anayasa'nın 13. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, ... yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, ... demokratik toplum düzeninin ... gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

23. Anılan müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen, kanunlar tarafından öngörüme, Anayasa'nın ilgili maddesinde belirtilen nedenlere dayanma ve demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluk koşullarını sağlayıp sağlamadığının belirlenmesi gerekir.

i. Kanunilik

24. Başvuru konusu müdahalenin dayanağı olan 5651 sayılı Kanun'un 8/A maddesinin kanunilik koşulunu karşıladığı değerlendirilmiştir (*Ali Ergin Demirhan (1)*, 2015/16368, 11/3/2020, § 25).

ii. Meşru Amaç

25. Başvuruya konu internet haber sitelerine erişimin engellenmesine ilişkin kararların kamu düzeni ve millî güvenlik ile başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunmasına yönelik önlemlerin bir parçası olduğu ve meşru bir amaç taşıdığı sonucuna ulaşılmıştır.

iii. Demokratik Toplum Düzeninin Gereklerine Uygunluk

(1) Genel İlkeler

26. Somut olaya uygulanan genel ilkelerin geniş anlatımı için Anayasa Mahkemesinin *Wikimedia Foundation Inc. ve diğerleri* (aynı kararda bkz. §§ 65-72) kararına bakılabilir.

(2) 5651 Sayılı Kanun'un 8/A Maddesine Dayanan Erişimin Engellenmesi Kararı Hakkında Bazı Tespitler

27. Anayasa Mahkemesi *Wikimedia Foundation Inc. ve diğerleri* ile *Birgün İletişim ve Yayıncılık Ticaret A.Ş.* ([GK], B. No: 2015/18936, 22/5/2019) kararlarında 5651 sayılı Kanun'un 8/A maddesi ile getirilen, içeriğin yayından çıkarılması ve yayına erişimin engellenmesi kararlarına yönelik usulü ayrıntılı bir şekilde incelemiştir (*Wikimedia Foundation Inc. ve diğerleri*, §§ 73-77; *Birgün İletişim ve Yayıncılık A.Ş.*, §§ 63-72). Buna göre anılan Kanun'un 8/A maddesi ile kanun koyucu, internet ortamında işlenen suçlarla mücadelenin daha etkin bir şekilde yapılabilmesi ihtiyacı nedeniyle özel ve hızlı sonuç alınabilecek bir tedbir usulü öngörmüştür (*Birgün İletişim ve Yayıncılık Ticaret A.Ş.*, § 63; *Ali Ergin Demirhan (1)*, § 28).

28. 5651 sayılı Kanun'un 8/A maddesinde, internet ortamında yer alan yayınlarla ilgili olarak içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesiyle ilgili olarak öngörülen yol, ancak gecikmesinde sakınca bulunan, dolayısıyla ivedilikle müdahale etmeyi gerektirecek hâllerde işletilmesi gereken istisnai bir yoldur. Yetkili makamlardan bu yolun gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde özgü olarak kullanılması gereken istisnai bir yol olduğu bilinciyle hareket ederek hassasiyetle karar vermeleri beklenir (*Wikimedia Foundation Inc. ve diğerleri*, § 74; *Birgün İletişim ve Yayıncılık Ticaret A.Ş.*, § 71; *Ali Ergin Demirhan (1)*, § 29).

29. Şiddeti öven, kişileri terör örgütünün yöntemlerini benimsemeye, şiddet kullanmaya, nefrete, intikam almaya veya silahlı direnişe tahrik ve teşvik eden yayınlar gibi internet ortamında demokratik toplum düzenini tehlikeye atan yayınların daha ileri bir inceleme yapılmaya gerek olmaksızın ilk bakışta anlaşılabilir hâllerde 5651 sayılı Kanun'un 8/A maddesinde öngörülmüş olan istisnai usul işletilebilir (*Wikimedia Foundation Inc. ve diğerleri*, § 75; *Birgün İletişim ve Yayıncılık Ticaret A.Ş.*, § 72; *Ali Ergin Demirhan (1)*, § 30).

30. Böyle durumlarda başvuruya konu internet yayımına erişimin engellenmesi tedbirinin alınmasının haklılığı, ancak görünüşte veya ilk bakışta haklılık olarak nitelendirilebilir. İnternet ortamındaki yayımlara idare tarafından yapılan müdahalelerin, gecikmesinde sakınca bulunan hâller ve müdahalenin haklılığının ilk bakışta anlaşılabilir hâllerle sınırlanması kamusal menfaatlerin hızlı bir şekilde korunması ihtiyacıyla ifade hürriyeti arasında adil bir denge sağlayacaktır (*Wikimedia Foundation Inc. ve diğerleri*, § 76; *Birgün İletişim ve Yayıncılık Ticaret A.Ş.*, §§ 71, 72; *Ali Ergin Demirhan (1)*, § 31).

31. İnternet yayımının demokratik toplum düzenini tehlikeye atıp atmadığının belirlenmesi daha ileri bir incelemeyi gerektiriyorsa ve müdahalenin haklılığı ilk bakışta anlaşılamiyorsa yayınların idare tarafından engellenmesi biçimindeki istisnai usul yerine yine 5651 sayılı Kanun'un 8/A maddesinde öngörülmüş olan *mahkeme yolunun* işletilmesi gerekir (*Wikimedia Foundation Inc. ve Diğerleri*, § 74; *Ali Ergin Demirhan (1)*, § 32).

(3) 5651 Sayılı Kanun'un 8/A Maddesi Kapsamında Erişimin Engellenmesine Karar Verilmesi Biçimindeki Müdahalelerde İdari ve Yargısal Makamlar Tarafından Gözetilmesi Gereken Hususlar

32. Anayasa Mahkemesi *Birgün İletişim ve Yayıncılık Ticaret A.Ş.* kararında, ifade özgürlüğüne yapılan müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun kabul edilebilmesi için 5651 sayılı Kanun'un 8/A maddesi kapsamında verilen erişimin engellenmesi kararlarında idari ve yargısal makamlar tarafından gözetilmesi gereken hususları açıkça ortaya koymuştur (*Birgün İletişim ve Yayıncılık Ticaret A.Ş.*, §§ 73-75; *Ali Ergin Demirhan (1)*, § 33).

33. Erişimin engellenmesi kararı onayına sunulan sulh ceza hâkimliğinin ve itiraz merciinin söz konusu kararın verilmesini talep eden ve/veya kararı veren idari makamlarla aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya atıfla kararlarına yansıtması, kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterlidir. Bununla birlikte sulh ceza hâkimliğinin erişimin engellenmesine ilişkin idari kararların gerekçelerini tekrar ettiği veya atıfla yetindiği hâllerde Anayasa Mahkemesi, dayanılan idari kararların gerekçelerini denetleyecektir. İfade özgürlüğüne gerekçesiz olarak veya Anayasa Mahkemesince ortaya konulan kriterleri karşılamayan bir gerekçe ile yapılan müdahaleler Anayasa'nın 26. maddesini ihlal edecektir (*Birgün İletişim ve Yayıncılık Ticaret A.Ş.*, § 73; *Ali Ergin Demirhan (1)*, § 34).

34. *Wikimedia Foundation Inc. ve diğerleri* ve *Birgün İletişim ve Yayıncılık Ticaret A.Ş.* kararlarında, mevcut başvuruya benzer şikâyetlerde derece mahkemelerinin ve kamu gücünü kullanan diğer organların gerekçelerinin ilgili ve yeterli sayılabilmesi için kararlarda bulunması gereken ve benzer başvuruların koşullarına göre değişebilecek unsurlar şu şekilde sıralanmıştır (*Wikimedia Foundation Inc. ve diğerleri*, §§ 80, 81; *Birgün İletişim ve Yayıncılık Ticaret A.Ş.*, § 74):

i. İnternet içeriğine erişimin engellenmesi kararı verilebilmesi için gecikmesinde sakınca bulunan bir durumun varlığı idari ve yargısal makamlar tarafından ortaya konulmalıdır.

ii. Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerin yaşam hakkı ile kişilerin can ve mal güvenliğinin korunması, milli güvenlik ve kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi veya genel sağlığın korunması sebeplerinden bir veya birkaçına bağlı olarak ortaya çıkabileceği dikkate alındığında yayının içeriği ile bu sebepler arasındaki ilişkinin tam olarak gösterilmesi gerekir.

iii. Böyle bir analizin yapılabilmesi için eğer söz konusu yayının terör örgütleriyle veya terör faaliyetlerinin meşru gösterilmesiyle bir ilişkisi varsa ifade özgürlüğü ile demokratik toplumun terör örgütlerinin faaliyetlerine karşı kendini korumaya ilişkin meşru hakkı arasında denge kurulmalıdır.

iv. Zikredilen dengelemenin yapılabilmesi için;

- Bütünyle ele alındığında müdahaleye konu yayının özel bir kişiyi, kamu görevlilerini, halkın belirli bir kesimini veya devleti hedef gösterip göstermediğinin, onlara karşı şiddete teşvik edip etmediğinin,

- Yayınla bireylerin fiziksel şiddet tehlikesine maruz bırakılıp bırakılmadığının, bireylere karşı nefretin alevlendirilip alevlendirilmediğinin,

- Yayında iletilen mesajda şiddete başvurma gerekliliği ve haklı bir önlem olduğunun ileri sürülüp sürülmediğinin,

- Yayınla şiddetin yüceltilip yüceltilmediğinin, kişilerin nefrete, intikam almaya, silahlı direnişe tahrik edilip edilmediğinin,

- Yayının suçlamalara yer vererek veya nefret uyandırarak ülkenin bir kısmında veya tamamında daha fazla şiddete sebebiyet verip vermeyeceğinin,

- Yayının kişi veya kuruluşları paniğe yönltecek yalan ve yanlış bilgileri, tehdit ve hakaret oluşturan ifadeleri içerip içermediğinin,

- Yayın tarihinde ülkenin bir kısmında veya tamamında çatışmaların yoğunluk derecesi ile ülkedeki tansiyonun yükseklik derecesinin yayına erişiminin engellenmesi kararına etki etmediğinin,

- Karara konu sınırlayıcı tedbirin demokratik bir toplumda zorlayıcı bir toplumsal ihtiyacın karşılanması amacıyla yönelik olup olmadığı ve tedbirin başvurulabilecek en son çare niteliğinde bulunup bulunmadığının,

- Son olarak sınırlamanın güdülen kamu yararı amacını gerçekleştirmek için ifade özgürlüğüne en az müdahale eden ölçülü bir sınırlama niteliğinde olup olmadığı yayının içeriğiyle birlikte değerlendirilmesi gerekir (*Ali Ergin Demirhan (1)*, § 35).

35. Bir terör örgütünün şiddet eylemlerini öven, destekleyen ve haklılaştıran açıklamaların silahlı direnişe tahrik, şiddeti yüceltme veya kin ve düşmanlığın kıskırtılması olarak kabul edilmesi mümkündür. Bununla birlikte yalnızca bir terör örgütünün fikirlerini ve hedeflerini içerdiği, resmî politikaları ağır bir şekilde eleştirdiği veya terör örgütünün resmî politikalarla olan ihtilaflarını değerlendirdiği gerekçesiyle internet içeriğine erişimin engellenmesi -yukarıda bir kısmı gösterilen sebeplerden bir veya daha fazlası da bulunmadığı takdirde- müdahaleyi haklı göstermez (*Birgün İletişim ve Yayıncılık Ticaret A.Ş.*, § 75; *Ali Ergin Demirhan (1)*, § 36).

(4) İlkelerin Olaya Uygulanması

36. Anayasa Mahkemesi *Ali Ergin Demirhan (1)* kararında, başvuru konusu "*sendika.org*" internet sitesine erişimin engellenmesine yönelik olarak sitede yer alan içerikler ile sınırlama sebebi arasındaki ilişki ortaya konulamadığı gibi gecikmesinde sakınca bulunan bir durum olduğunun da gösterilemediğini belirtmiştir. Ayrıca söz konusu siteye erişim genel ve tek bir gerekçe ile engellendiğinden sitede yer alan yayınların hangi kısımlarının hangi nedenlerle yaşam hakkı ile kişilerin can ve mal güvenliğinin ihlaline sebebiyet vereceğinin de kararda yer almadığını ifade etmiştir (*Ali Ergin Demirhan (1)*, § 38).

37. Öte yandan 5651 sayılı Kanun'un 8/A maddesinin (3) numaralı fıkrasında; anılan madde kapsamında verilen erişimin engellenmesi kararlarının ihlalin gerçekleştiği yayın, kısım, bölüm ile ilgili olarak (URL vb.) verilebileceği öngörülümüş, internet sitesinin tümüne yönelik olarak erişimin engellenmesinin ise ancak teknik olarak bu şekilde içeriğe erişim engellemesinin yapılamadığı veya ilgili içeriğe erişimin engellenmesi yoluyla ihlalin önlenemediği durumlarda yapılabileceği kabul edilmiştir (*Ali Ergin Demirhan (1)*, § 39).

38. Sonuç olarak idari ve/veya yargısal makamlarca başvuruya konu internet sitesine tümüyle erişimin engellenmesi şeklindeki kısıtlamanın zorunlu bir sosyal ihtiyacı karşıladığı ve orantılı olduğu, dolayısıyla demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun bulunduğu ilgili ve yeterli bir gerekçe ile gösterilemediğini değerlendiren Mahkeme, başvuru konusu engelleme kararı nedeniyle başvurucunun ifade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiğine karar vermiştir (*Ali Ergin Demirhan (1)*, § 40).

39. Başvuru konusu olayın koşulları da anılan *Ali Ergin Demirhan (1)* kararı ile aynıdır. Somut olayda da idare ve yargı mercileri, sitelerde yer alan içerikler ile sınırlama sebepleri arasındaki ilişkiyi hiçbir şekilde ortaya koyamamış ve gecikmesinde sakınca bulunan bir durum olduğunu gösterememişlerdir. Ayrıca başvuru konusu sitelere erişimin neden tamamen engellendiğine dair 5651 sayılı Kanun'un 8/A maddesinin (3) numaralı fıkrası kapsamında da hiçbir gerekçe ileri sürmemişlerdir. Bu durumda başvuru konusu müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olduğundan bahsedilemez.

40. Anılan gerekçelerle başvuru konusu olayda da *Ali Ergin Demirhan (1)* kararında ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmadığına ve başvuru konusu müdahale nedeniyle başvurucunun ifade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiğine karar verilmiştir.

41. Başvurucunun ifade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiğine karar verildiğinden diğer ihlal iddiası hakkında bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

42. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“(1) Esas inceleme sonunda, başvuru hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...”

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvuru lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.”

43. Başvuru, ihlalin tespit edilmesini istemiş ve yeniden yargılanma talebinde bulunmuştur.

44. Anayasa Mahkemesinin Mehmet Doğan kararında ihlal sonucuna varıldığına ihlalin nasıl ortadan kaldırılacağı hususunda genel ilkeler belirlenmiştir (B. No: 2014/8875, 7/6/2018, [GK]). Mahkeme diğer bir kararında ise bu ilkelerle birlikte ihlal kararının yerine getirilmemesinin sonuçlarına da değinmiş ve bu durumun ihlalin devamı anlamına geleceği gibi ilgili hakkın ikinci kez ihlal edilmesiyle sonuçlanacağına da işaret etmiştir (*Aligül Alkaya ve diğerleri* (2), B.No: 2016/12506, 7/11/2019).

45. Bireysel başvuru kapsamında bir temel hakkın ihlal edildiğine karar verildiği takdirde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırıldığından söz edilebilmesi için temel kural mümkün olduğunca eski hâle getirmenin yani ihlalden önceki duruma dönülmesinin sağlanmasıdır. Bunun için ise öncelikle ihlalin kaynağı belirlenerek devam eden ihlalin durdurulması, ihlale neden olan karar veya işlemin ve bunların yol açtığı sonuçların ortadan kaldırılması, varsa ihlalin sebep olduğu maddi ve manevi zararların giderilmesi, ayrıca bu bağlamda uygun görülen diğer tedbirlerin alınması gerekmektedir (*Mehmet Doğan*, §§ 55, 57).

46. İhlalin mahkeme kararından kaynaklandığı veya mahkemenin ihlali gideremediği durumlarda Anayasa Mahkemesi, 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrası ile İktüzük'ün 79. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca, ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere kararın bir örneğinin ilgili mahkemeye gönderilmesine hükmeder. Anılan yasal düzenleme, usul hukukundaki benzer hukuki kurumlardan farklı olarak, ihlali ortadan kaldırmak amacıyla yeniden yargılama sonucunu doğuran ve bireysel başvuruya özgülenen bir giderim yolunu öngörmektedir. Bu nedenle Anayasa Mahkemesi tarafından ihlal kararına bağlı olarak yeniden yargılama kararı verildiğinde, usul hukukundaki yargılamanın yenilenmesi kurumundan farklı olarak ilgili mahkemenin yeniden yargılama sebebinin varlığını kabul hususunda herhangi bir takdir yetkisi bulunmamaktadır. Dolayısıyla böyle bir karar kendisine ulaşan mahkemenin yasal yükümlülüğü, ilgilinin talebini beklemezsizin Anayasa Mahkemesinin ihlal kararı nedeniyle yeniden yargılama kararı vererek devam eden ihlalin sonuçlarını gidermek üzere gereken işlemleri yerine getirmektir (*Mehmet Doğan*, §§ 58-59; *Aligül Alkaya ve diğerleri* (2), §§ 57-59, 66-67).

47. İncelenen başvuruda, başvuruya konu internet sitelerine tümüyle erişimin engellenmesi ve yargı mercilerince bu kararın onaylanması nedeniyle ifade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla ihlalin idarenin işleminden kaynaklandığı ve derece mahkemelerinin de ihlali gideremediği anlaşılmıştır.

48. Bu durumda ifade ve basın özgürlüklerine ilişkin ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Yapılacak yeniden yargılama ise bireysel başvuruya özgü düzenleme içeren 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına yöneliktir. Bu kapsamda yapılması gereken iş yeniden yargılama kararı verilerek Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştıran nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun yeni bir karar verilmesinden ibarettir. Bu sebeple kararın bir örneğinin yeniden yargılama yapılmak üzere ilgili yargı mercilerine gönderilmesine karar verilmesi gerekmektedir.

49. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 2.060 TL harç ve 3.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 5.060 TL yargılama giderinin başvurucuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. İfade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 26. ve 28. maddelerinde güvence altına alınan ifade ve basın özgürlüklerinin İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın birer örneğinin ifade ve basın özgürlüklerinin ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere ilgili mahkemelere (Ankara 4. Sulh Ceza Hâkimliği D. İş 2017/3785; Ankara 1. Sulh Ceza Hâkimliği D. İş 2017/6008; Ankara 6. Sulh Ceza Hâkimliği D. İş 2017/2516; Ankara 5. Sulh Ceza Hâkimliği D. İş 2017/6570; Ankara 2. Sulh Ceza Hâkimliği D. İş 2017/4765; Ankara 3. Sulh Ceza Hâkimliği D. İş 2017/4951; Ankara 7. Sulh Ceza Hâkimliği D. İş 2017/2451; (kapatılan) Gölbaşı Sulh Ceza Hâkimliği D. İş 2016/1239) GÖNDERİLMESİNE,

D. 2.060 TL harç ve 3.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 5.060 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin, kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 9/9/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Kadir ÖZKAYA

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Basri BAĞCI